

Politisk enighet om att försvaret behöver rustas upp

Behöver Sverige en beredskapsskatt?

Efter den senaste tidens utveckling som kulminerat med Rysslands anfallskrig mot Ukraina råder nu mer eller mindre total politisk enighet om att Försvarsmakten behöver rustas upp och anslagen höjas. Men hur kan en utbyggnad av försvaret finansieras?

Foto: TT-Bild

1

Försvarets ekonomiska förutsättningar har färdats i en lång nedförsläp i det senaste halvsekle. Från toppnoteringarna (krigsåren undantagna) på 50-talet då anslagen motsvarade fyra procent av bruttonationalprodukten (BNP) har det sakta men säkert sluttat nedåt för att de senaste åren ligga strax över en procent av BNP.

Det nya målet är att anslaget ska bli två procent av BNP varje år. Det skulle föra oss tillbaka till mitten av 90-talet vad det gäller anslagsnivå, men pengarna kommer såklart användas på ett helt annat sätt då Försvarmaktens struktur ser annorlunda ut i dag. Enligt Försvarmakten är det möjligt att ställa om och bygga ut verksamheten i en takt där man når tvåprocentmålet 2028.

2

Att öka försvarsanslagen till två procent av BNP betyder i kronor och ören att försvarsbudgeten ska gå från nästan 80 miljarder kronor om året till över 100 miljarder, räknat i dagens penningvärde. Det innebär en rejäl förstärkning, men inte astronomisk när man sätter den i relation till att skatterna totalt uppgår till drygt 2 300 miljarder kronor om året.

3

Hur ska då en finansiering av höjda försvarsanslag gå till? Mer eller mindre omgående har de som alltid förespråkar höjda skatter gjort just det. Finansministern har lite slängigt konstaterat att någon form av "beredskapsskatt" kan behövas för att finansiera försvaret.

Samma tongångar har hörts från andra vänsterdebattörer, men utan någon vidare konkretion. När den S-märkta tankesmedjan Katalys släppte sin valstrategi motiverade de förslaget om beredskapsskatt med endast två korta meningar, helt utan beräkningar. Men någon slags återinförd värnsskatt verkar vara det man är på jakt efter.

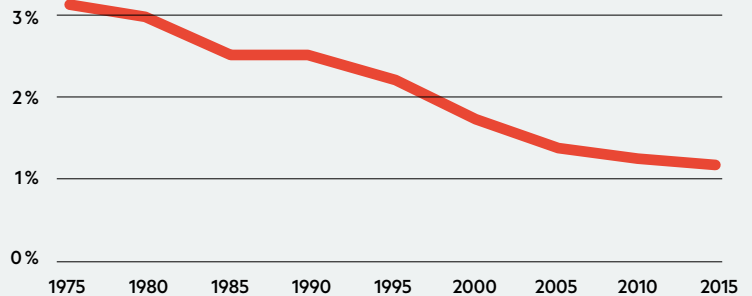
Foto: Shutterstock

Skattebetalarnas ekonomiexpert Erik Bengtzboe förklarar olika skatter och närliggande ämnen.

Erik Bengtzboe
chefekonom
Skattebetalarnas
Förening

Försvarmakten som andel av BNP

Källa: Försvarsdepartementet (1975-1992) och Stockholm International Peace Research Institute - SIPRI (1992-2015).

4

Ett annat alternativ är att omprioritera i statens budget. Kriget i Ukraina innebär en kris som kommer få konsekvenser för svenska försvarsanslag.

Men en kris är inte bara en anledning att se över vad man behöver prioritera upp, utan även vad man behöver prioritera ned. Slöseriet i offentlig sektor är stort efter år utan tillräcklig uppmärksamhet. Att städa är tråkigt, så därför är det något som många av oss skjuter på. När kriser kräver stora omstruktureringar skulle många tycka att det är ett bra tillfälle att passa på.

5

Ett tredje alternativ är att låta en växande svensk ekonomi finansiera viktiga förstärkningar, inte minst om det gäller sådana som det finns en stor politisk enighet kring.

Svensk ekonomi växer, i normala fall, snabbare än vad det offentligas utgifter gör. Och skatteintäkterna hänger i allt väsentligt med i den ekonomiska tillväxten. Det medför att det ett normalt år skapas ett så kallat reformutrymme för nya satsningar och prioriteringar. Över tid är det ingen oansenlig summa det handlar om.

Enligt Konjunkturinstitutet växer inkomsterna till statsfinanserna med hela 488 miljarder kronor fram till 2026, medan kostnaderna bara ökar med 358 miljarder. Lite finansiellt sparande tillkommer, men enligt Konjunkturinstitutets prognos är budgetutrymmet fram

6

till 2026 över 110 miljarder kronor. Det är med andra ord mer än tillräckligt för att täcka de ökade försvarsanslagen som ju kommer växa de närmsta åren, utan att varken höja skatten eller prioritera om inom budget.

Man får nog därmed dra slutsatsen att förslagen om en beredskapsskatt handlar om att avsändaren helt enkelt ser ett egenvärde i högre skatt. Alternativt ser man en rad andra stora offentliga utgiftsökningar framför sig som man vill genomföra, men av någon anledning inte vill tala högt om just nu. Problemen med beredskapsskatt är dock fortsatt desamma som de alltid varit. Högre skatter skadar ekonomin. Just skatter på arbete slår extra hårt och tydligt mot alla som jobbar.

7

För övrigt vore det smakligt om alla politiker ville erkänna att vi redan i dag har en rejäl värnsskatt för höginkomstagare. Alla som tjänar över 47 717 kronor per månad betalar nämligen full allmän pensionsavgift på sin lön, men får inte en krona mer i pension.

Pengarna slussas årligen raka vägen från pensionssystemet in i statskassan. En ren skatt på höga inkomster med andra ord, som årligen drar in över 20 miljarder kronor i skatt. Alltså tre gånger mer än vad den förhatliga, och nyligen avskaffade, värnsskatten drog in.